

 dos. Zaur Məmmədov
"26" "XII" 2024-cü il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050406-"Maliyyə"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (İşçi tədris planı LDU "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrası.26.12.2024, prot №1)
Kodu: İPF- B15
Tədris ili: IV (2024/2025)
Semestr: II
Tədris yükü: Auditoriya saati – 14 saat (10 saat mühazirə, 4 saat seminar).
Tədris forması: Qiyabi
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 4
Auditoriya №:
Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Hüseynli Nuran Mirəqil oğlu, Baş müəllim
Məsləhət günləri və saati: I-V günlər 12⁰⁰-13⁰⁰
E-mail ünvanı: nurangaga@yahoo.com
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. Aydın Əliyev "Bank riskləri və onun idarə edilməsi". Bakı, 2011
2. B.Ataşv, N.Novruzov, E.İbrahimov. Maliyyə nəzəriyyəsi. Bakı, 2014
3. Ç.Kindelberger, R.Aliber. Dünya maliyyə böhranları. Bakı, 2010
4. Жакишева К.М. Управление финансовыми рисками. Учебное пособие. Астана, 2021
5. Мануйленко В.В., Рызин Д.А.: Управление финансовыми рисками. Учебник. Москва, «Кнорус», 2023
6. Управление финансовыми рисками: учебник и практикум для вузов / И. П. Хоминич [и др.]; под редакцией И. П. Хоминич. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Издательство Юрайт, 2023. — 569 с.
- Əlavə
7. V.Z.Zeynalov. Maliyyə böhranı və antiböhran idarəetmə siyasəti. Bakı, 2012
8. Dr. Zahid Məmmədov Pul, kredit və banklar. Dərslik. Bakı, 2015

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş, Mikroiqtisadiyyat, Makroiqtisadiyyat fənnlərinin tədrisi vacibdir.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Müasir maliyyə sisteminin əsasında dayanan əsas anlayışlardan biri də maliyyə riskləridir. Maliyyə risklərinin mövcud olması hər bir iqtisadi fəaliyyətdə mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdən biridir. Maliyyə riskinin yüksək səviyyədə olması iqtisadiyyatın gələcək dövrlərdə fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə öz təsirini göstərir. Bu baxımdan da hər bir müəssisə öz fəaliyyətində maliyyə risklərini tədqiq etməli, həmin risklərin indiki və gələcək dövrlərdəki nəticələrini analiz etməlidirlər. Risklərin idarə olunması dedikdə elə risk forması başa düşülür ki, həmin risk son nəticədə müəssisəyə, daha da konkretləşdirsək iqtisadi subyektə mənfəət gətirməyə imkan versin. Hər bir iqtisadi fəaliyyətin əsasında fəaliyyəti zamanı yaranmış və yaxud da yarana biləcək risklərin müəyyən olunması və eləcə də həmin risklərin düzgün idarə olunmasının təmin olunmasıdır. Risklərin idarə edilməsi prosesi kifayət qədər nəzəri və müəkkəb proses olmaqla yanaşı, eyni zamanda da müəssisənin dayanıqlı fəaliyyəti baxımından kifayət qədər aktual prosesdir. Bu baxımdan da hər bir müəssisə öz fəaliyyətində mövcud risklərin müəyyən olunması, həmin risklərdən sığortalanmaq, bu risklərin maliyyə xarakterli təsirlərini aradan qaldırmaq, bir sözlə risklərin idarə edilməsinin təmin edilməsi prosesi öz aktuallığını qoruyaraq saxlamaqdadır. "Maliyyə risklərinin idarə edilməsi" fənninin öyrənilməsi məqsədi iqtisadiyyatda və onun ayrı-ayrı sahələrində baş verən maliyyə risklərinin tarixi aspektlərinin təhlil edilməsi, onların səbəbləri və ifadə formalarının, maliyyə sabitliyinin pozulmasının səbəb olan risklərin xarakteristikasına sistemli yanaşma, müasir şəraitdə maliyyə risklərinin xüsusiyyətləri metodikalarının öyrənilməsini ehtiva edir. Ona görə də "Maliyyə risklərinin idarə edilməsi" fənninin öyrənilməsi nəzəri və praktik əhəmiyyət kəsb edir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 10 saat, cəmi - 4 saat

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə		Seminar	
		Saat	Tarix	Saat	Tarix
1	2	3	4	5	6
Mühazirə mövzuları					
1.	Mövzu: Risklərin idarə edilməsinin nəzəri əsasları və onların qiymətləndirilməsi Plan: 1. Risk anlayışı və mahiyyəti 2. Risklərin idarə edilməsinin anlayışı, funksiyaları və təşkili qaydaları 3. Risklərin təsnifləşdirilməsi 4. Risklərin yaranma mənbələri 5. Risklərin azaldılmasının ümumi metodları 6. Maliyyə risklərinin növləri və onların idarə edilməsi 7. Maliyyə risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları 8. Maliyyə risklərinin aşağı salınması yolları 9. Riskləri idarəetmə orqanları və tənzimləmə Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]	2			
2.	Mövzu: Bank risklərinin nəzəri əsasları və əməliyyat riskləri Plan: 1. Bank risklərinin mahiyyəti 2. Bank risklərinin təsnifatı 3. Bank risklərinin dərəcələri və risklərin azaldılması istiqamətləri 4. Bank sisteminde stress test sistemi və diaqnostik sistem 5. Kommersiya banklarının əməliyyat risklərinin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsinin metodoloji əsasları 6. Bank riskinin minimallaşdırılması üçün yeni maliyyə alətləri 7. Derivativlərin tətbiqi ilə bağlı risklər	2		2	

	8. Bank risklərinin idarə edilməsinin xarici təcrübəsi və onun Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatında tətbiqi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]				
3.	Mövzu: Kredit və bazar riski Plan: 1. Kredit riskinin mahiyyəti və növləri 2. Kredit risklərinin qiymətləndirilməsi 3. Bank risklərinin başvermə səbəbləri və kredit riskinin amilləri 4. Kredit riskinin idarə edilməsi 5. Kredit riskinin idarə edilməsi sisteminin qurulması prinsipləri və mərhələləri 6. Kredit təşkilatlarının bazar riskinə məruz qalması 7. Valyuta riski, faiz dərəcəsi riski, qiymət riski, inflyasiya riski 8. Valyuta risklərinin idarə edilməsi 9. Likvidlik riski və onun idarə edilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]	2			
4.	Mövzu: İnvestisiya və risklər, Bank risklərinin beynəlxalq tənzimlənməsi Plan: 1. İnvestisiya və onun mahiyyəti 2. İnvestisiya riskləri və onun növləri 3. İnvestisiya fondları və aktivləri 4. Maliyyə bazarlarında qiymət problemi 5. Bazel Komitəsi 6. Bazel Sazişi 1 7. Bazel Sazişi 2 8. Bazel Sazişi 3 Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]	2		2	
5.	Mövzu: Risklərin profilaktikası və onun minimallaşdırılması, qlobal maliyyə böhranı Plan: 1. İdarəetmə risklərinin qarşısının alınması 2. Risklərin minimallaşdırılması üsulları 3. Optimal risk səviyyəsinin yaradılması 4. Qlobal Maliyyə böhranının mahiyyəti və səbəbləri 5. Qlobal maliyyə böhranının xüsusiyyətləri 6. Mərkəzi Bankın pul-kredit siyasəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4]	2			
X	Cəmi:	10		4	

XI. Fənn üzrə tələblər: İqtisadiyyat yönümlü ixtisaslarda maliyyə risklərinin idarə edilməsi fənninin mühüm rolu vardır. Fənnin tədrisini başa vurduqdan sonra tələbə maliyyə münasibətlərində risklərin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas məsələlərini, maliyyə risklərinin baş verməsinin tarixi səbəbləri barədə müxtəlif məlumatların əldə olunması və istifadəsini, risklərin qarşısının erkən alınmasının müasir modelləri, maliyyə riskləri ilə bağlı iqtisadiyyatın indikatorları və sistem diaqnostikanın aparılması və s. bu kimi nəzəri və praktik bilikləri təhlil və tətbiq etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Fənni öyrənməklə tələbələr:

- Risklərin idarə edilməsinin nəzəri əsaslarını öyrənir;
- Maliyyə, bank, əməliyyat riskləri və onların qiymətləndirilməsi ilə bağlı biliklərə yiyələnir;
- Maliyyə aktivlərinin gəlirliyinin və risklərinin qiymətləndirilməsi, risklərin profilaktikası və onun minimallaşdırılması metodlarını mənimsəyir;
- Risklərin idarəetmə sistemləri və qlobal maliyyə böhranı ilə bağlı informasiyaları təhlil etmək, maliyyə risklərinin beynəlxalq tənzimlənməsi istiqamətlərini öyrənir;
- Maliyyə risklərinin düzgün idarə edilməsinin iqtisadi fəaliyyətdə yeri, rolu və mövqeyini öyrənir;
- Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin praktiki yollarını mənimsəyir;
- Müstəqil təhlil etmə bacarığına yiyələnir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrini öyrənilməsi

XIV. Kollokvium sualları:

1. Risk anlayışı və mahiyyəti
2. Risklərin idarə edilməsinin anlayışı, funksiyaları və təşkil qaydaları
3. Risklərin təsnifləşdirilməsi
4. Risklərin yaranma mənbələri
5. Risklərin azaldılmasının ümumi metodları

6. Bank risklərinin təsnifatı
7. Bank risklərinin mahiyyəti
8. Kredit riskinin mahiyyəti və növləri
9. Bazel Komitəsi
10. Risklərin minimallaşdırılması üsulları

XV. İmtahan sualları:

1. Risk anlayışı və mahiyyəti
2. Risklərin idarə edilməsinin anlayışı, funksiyaları və təşkili qaydaları
3. Risklərin təsnifləşdirilməsi
4. Risklərin yaranma mənbələri
5. Risklərin azaldılmasının ümumi metodları
6. Maliyyə risklərinin növləri və onların idarə edilməsi
7. Maliyyə risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları
8. Maliyyə risklərinin aşağı salınması yolları
9. Riskləri idarəetmə orqanları və tənzimləmə
10. Bank risklərinin mahiyyəti
11. Bank risklərinin təsnifatı
12. Bank risklərinin dərəcələri və risklərin azaldılması istiqamətləri
13. Bank sistemində stress test sistemi və diaqnostik sistem
14. Bank riskinin minimallaşdırılması üçün yeni maliyyə alətləri
15. Derivativlərin tətbiqi ilə bağlı risklər
16. Bank risklərinin idarə edilməsinin xarici təcrübəsi və onun Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatında tətbiqi
17. Kredit riskinin mahiyyəti və növləri
18. Bank risklərinin başvermə səbəbləri və kredit riskinin amilləri
19. Kredit riskinin idarə edilməsi
20. Kredit riskinin idarə edilməsi sisteminin qurulması prinsipləri və mərhələləri
21. Kredit təşkilatlarının bazar riskinə məruz qalması
22. Valyuta riski, faiz dərəcəsi riski, qiymət riski, inflyasiya riski
23. Valyuta risklərinin idarə edilməsi
24. İnvestisiya və onun mahiyyəti
25. İnvestisiya riskləri və onun növləri
26. Bazel Komitəsi
27. Bazel Sazişi 1
28. Bazel Sazişi 2
29. Bazel Sazişi 3
30. İdarəetmə risklərinin qarşısının alınması
31. Risklərin minimallaşdırılması üsulları
32. Optimal risk səviyyəsinin yaradılması
33. Qlobal Maliyyə böhranın mahiyyəti və səbəbləri
34. Qlobal maliyyə böhranın xüsusiyyətləri
35. Mərkəzi Bankın pul-kredit siyasəti

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq olunmuşdur ("26" dekabr 2024-cü il "07" sayılı iclas protokolu).

Kafedra müdiri:

dos

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

hnp

b/m. Nuran Hüseynli